

Digital kompetenceudvikling gennem læringscirkler

V. Marianne Georgsen

mage@via.dk

<https://www.ucviden.dk/da/persons/marianne-georgsen>

<https://www.linkedin.com/in/mariannegeorgsen/>

Præsentation på baggrund af en forskningsindsats med deltagelse af:

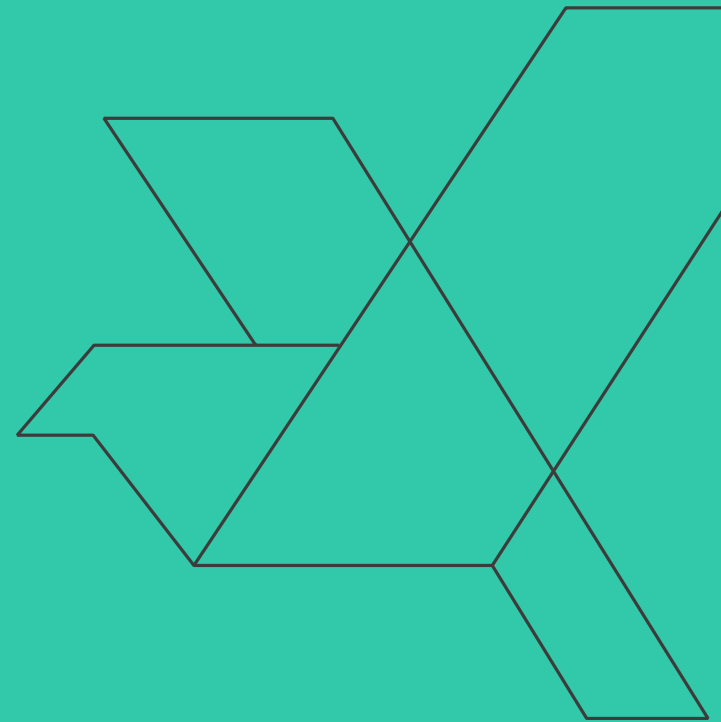
Jens Jørgen Hansen (SDU)

Hanne Fie Rasmussen (UCL)

Thomas Kjærgaard (UCN)

Christian B. Jørgensen (UCN)

Marianne Georgsen (VIA)

Indhold (sådan cirka...)

- 1. Underviseres digitale kompetencer – hvorfor?**
 - Digitale teknologier i uddannelsessystemet – som tema, som metode, som rammefaktor
- 2. Underviseres digitale kompetencer – hvad?**
 - Et bud på en teoretisk begrundet definition af digitale kompetencer (et rammeværk)
- 3. Underviseres digitale kompetencer – hvordan?**
 - Principper for kompetenceudvikling som har en praksisnær tilgang

Digitale teknologier i uddannelsessystemet som *tema*

- Tema for undervisning – undervisning *i* teknologi
 - Kan være en driver for ny faglig viden og ny professionel (arbejds-)praksis
 - Sygeplejerskers brug af sundhedsteknologi
 - Læreres brug af fx digitale læremidler
 - Bygningskonstruktørers brug af digitale tegne- og projekteringsteknologier
 - Kan foranledige udviklingen af kommende professioner
 - Nye repertoier – måder at handle, tænke og løse opgaver på
 - Nyt grundlag for professionernes arbejde – fx gav COVID-pandemien anledning til at gentænke måden vi arbejdede og underviste på
 - Viden om nye teknologier, som har betydning for hvordan professionerne udvikler sig (fx digitalt designarbejde, medicinsk beslutningstagning, finanssektoren, etc.)

Digitale teknologier i uddannelsessystemet som *metode*

- Metode i undervisningen – undervisning *med* teknologi
- Fokus er på undervisernes egne kompetencer til at integrere og udvikle de muligheder, som digitale teknologier giver for undervisningens former og metoder
 - Den didaktiske udfordring består i at skabe samspil mellem faglig viden, pædagogisk viden og viden om teknologiers funktionalitet, muligheder og begrænsninger
 - Den didaktiske mulighed består i at realisere muligheder for at tilrettelægge en varieret og fleksibel undervisning, som harmonerer med ens grundlæggende pædagogiske ståsted (problembaseret læring; reflektiv praksislæring; aktiverende, studentcentreret undervisning; casebaseret undervisning; etc.)

Digitale teknologier i uddannelsessystemet som *rammefaktor og ressource*

- Rammefaktor og ressource for undervisning og uddannelse
- Der opstår nye komplekse læringsrum og -miljøer alene inden for rammerne af de 'klasserum' vi kender i dag
- Uddannelsessystemet møder politiske indsatser (fx digitaliseringsstrategier eller det modsatte fra skiftende regeringer og ministerier)

Underviseres digitale kompetencer – hvad?

- I baggrunden for det projekt, vi taler om her, ligger et udspil om kompetenceløftet som en *politisk* indsats:
- Midlerne hertil kommer fra et ministerie (UFM) og indsatsen er koblet til en politisk dagsorden (*mere digitalisering i samfundet*)
- I UFM-oplægget (og den digitale handleplan) skelnes der mellem *digitale* og *tekniske* kompetencer, dog uden at "digitale kompetencer" defineres nærmere
- Indsatsen bygger bl.a. på en antagelse om at kompetenceløft af undervisere fører til kompetenceløft af studerende (en ureflekteret transfer-model)

Teoribaseret definition af underviseres digitale kompetencer

- Hvis en kompetence skal være responsiv i forhold til den kontekst, hvori den skal anvendes, må den afspejle et dynamisk vidensfelt (fordi en kompetence ikke er holdbar over tid, hvis domænet/praksisfeltet forandrer sig)
- Underviserkompetence er (bl.a.) at:
 - "omsætte kunskep til handling" (Godhe & Sofkova, 2019)
 - "handle i relation til bestemte kendte, ukendte og uforudsigelige situationer" (Illeris, 2012)

Kompetencebegrebet – ideologiske medbetydninger

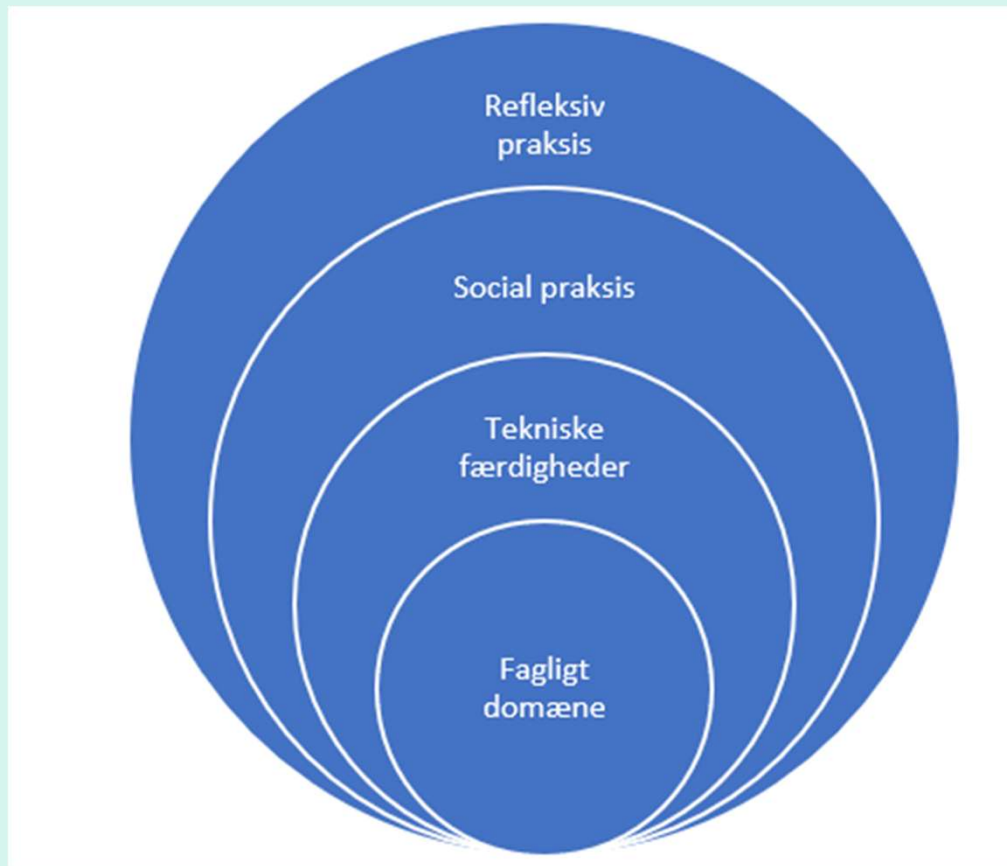
1. *Optimering* – det handler om at pejle fremtidige (især arbejdsmarkedets) behov. Her optræder kompetencebegrebet i både et optimerings – og et konkurrenceperspektiv
2. Grundlag for *innovation* – det handler om ikke kun at komme på højde med en situation, men også at bidrage til udvikle af fx en praksis
3. *Myndiggørelse* – handler om at tilvejebringe grundlag for at man som borger kan forholde sig selvstændigt og kritisk, fx til et mere digitaliseret samfund
4. *Bemyndigelse* – at man med en kompetence får en formel rettighed til at udføre visse handlinger

Kompetence er....

"Viden (fagligt domæne) man anvender for at løse opgaver (tekniske færdigheder) relateret til en bestemt arbejdsrelateret kontekst (social praksis), for som følge heraf at kunne reflektere over handlingens indvirkning på praktikerens personlige, faglige og organisatoriske praksis."

(Hansen & Georgsen, 2023)

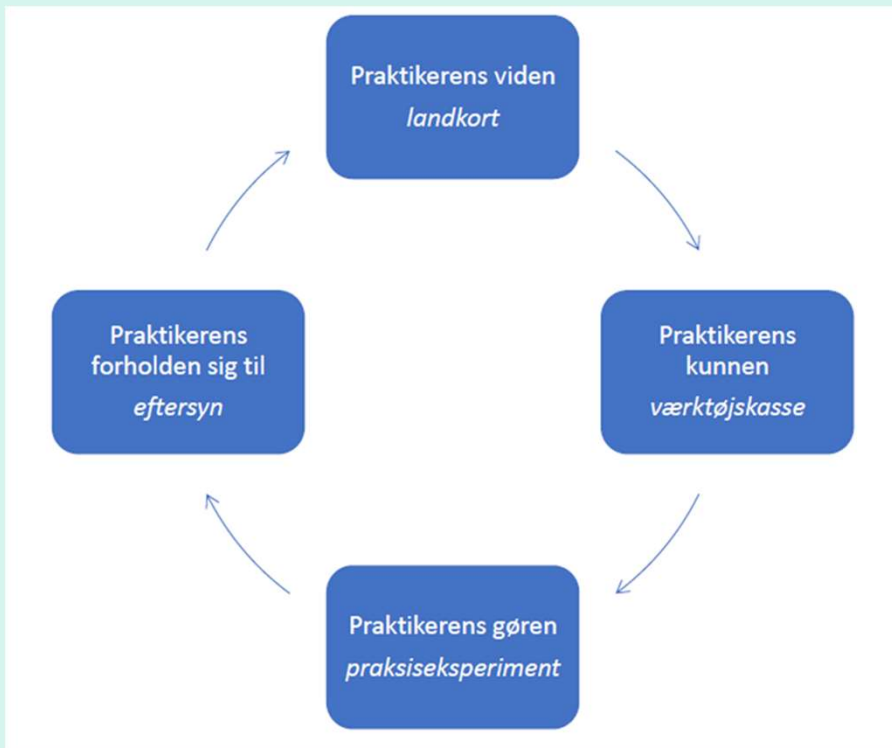
Kompetence i et firedimensionelt perspektiv

Underviseres digitale kompetencer – hvordan?

Faglighed	<i>Fagligt domæne</i>	<i>Teknisk færdighed</i>	<i>Social praksis</i>	<i>Refleksiv praksis</i>
Vidensform	Deklarativ viden – viden om	Praktisk viden – viden hvordan i en generel praksis	Situativ viden – viden hvordan i en situeret praksis	Refleksiv viden – viden om handlingens personlige, faglige og organisatoriske indvirkning
Kompetenceform	Specifik faglig kompetence	Generisk faglig kompetence	Situativ faglig kompetence	Situativ handlerefleksiv kompetence
Metafor	<i>Landkort</i>	<i>Værktøjskasse</i>	<i>Praksiseksperiment</i>	<i>Eftersyn</i>

Principper for kompetenceudvikling

- Undervisere har lejlighed til at sætte egen praksis og pædagogiske antagelser i spil
- Undervisere tilbydes tid og rum til at tilegne sig viden og færdigheder
- Undervisere har mulighed for at eksperimentere, reflektere og debattere

Referencer

- Godhe, A-L. & Sofkova, S. (2019). *Digital kompetens för lärare*. Gleerups Utbildning AB
- Hansen, J. J., & Georgsen, M. (2023). Underviseres digitale kompetencer: Kompetencedimensioner i projektet Læringscirkler. *Læring og Medier*, 15(27). <https://tidsskrift.dk/lom/article/view/134281/181531>
- Illeris, K. (2012). *Kompetence: Hvad – Hvorfor – Hvordan?* Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- UFM (2019). *Digitale kompetencer og digital læring. National handlingsplan for de videregående uddannelser*. (<https://ufm.dk/publikationer/2019/digitale-kompetencer-og-digital-laering>)
- Om projektet: <https://dkgl.dk/>